

Dansen rundt den hellige kua

Klimakoblinger i fire kommentarers narrativer om oljekrisepakken i 2020

Gøril Borgen-Eide

stipendiat, Institutt for journalistikk og mediefag, OsloMet
goril.borgen-eide@oslomet.no

Andreas Ytterstad

professor, Institutt for journalistikk og mediefag, OsloMet
andreasy@oslomet.no

Sammendrag

I denne artikkelen utforsker vi norsk klimadekning i en tid da klima har gått fra å være en «sak» til å bli en «dimensjon» i den offentlige debatten. Vi analyserer fire kommentarartikler om koronakrisepakken til oljenæringen i VG, *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Nettavisen*. Ved hjelp av narrativ analyse ser vi på den aktive konstruksjonen av narrativer langs sentrale tidslinjer; oljealderen i Norge og det grønne skiftet. Vi finner at selv kommentatorer som har klima høyt oppe på agendaen, kritiserer oljeskattepakken av økonomiske grunner, men at det, særlig i *Aftenposten* og *Dagbladet*, er tilløp til en direkte kobling til behovet for en klimaomstilling. Sett i ettertid gir denne narrative omkoblingen næring til nye, mer uttalt klimakritiske narrativer om en fossilfri fremtid.

Nøkkelord

klimajournalistikk, oljenæringen, korona, liminalitet, temporalitet

Abstract

In this article, we study Norwegian climate coverage in a time where climate change has become a dimension rather than a story topic in the public debate. We analyse four commentaries about the corona crisis package to the oil industry, in VG, *Aftenposten*, *Dagbladet* and *Nettavisen*. Aided by narrative analysis, we zoom in on the active construction of the narratives along central timelines; the oil age in Norway and the green shift. Our findings suggest that even commentators who have climate change as a priority criticise the crisis package for economic reasons, but that there is also, especially in *Aftenposten* and *Dagbladet*, an emergent critique that may prefigure more climate change explicit narratives of a fossil free future in Norway.

Keywords

climate journalism, petroleum industry, corona, liminality, temporality

Introduksjon

Klimaendringer har de siste årene gått fra å være et tema eller en sak i mediene til å bli en «dimensjon» som gjennomsyrrer store deler av samfunnsdebatten (Corner & Clarke, 2016; Kunelius et al., 2016; Schäfer, 2020). Med klima som dimensjon er det ikke lenger tilstrekkelig å studere medieinnhold der klima er hovedsaken. Oljenæringen, som vi skal undersøke her, har åpenbare koblingsmuligheter til klima. Men slike koblinger kommer ikke

nødvendigvis, og de trenger ikke å være særlig eksplisitte. Derfor vil en tilnærming som fokuserer på *hvordan* koblingene mellom klimaendringer og relevante parallelle prosesser og temaer trekkes opp (eller ikke), være viktig for å forstå klimaendringers status i det offentlige ordskiftet. Koblingene kan være svake, sterke, eksplisitte eller implisitte – eller totalt fraværende. Denne «koblingskvaliteten» er av betydning for hvordan mediene gir mening til og rammer inn forholdet mellom oljenæringen og klimaendringer. Klima «er en ramme for all politikk», skrev Jonas Gahr Støre i *Dagens Næringsliv* i innspurten av stortingsvalgkampen i 2021 (Støre, 2021). *Hvordan* klima fungerer innrammende for oljenæringen, blir da et interessant spørsmål.

Som overordnet analytisk tilnærming vil vi i denne studien bruke narrativ analyse med utgangspunkt i temporaliteter. Et fokus på de temporale sidene ved narrativer, det vil si hvordan de konstrueres ut ifra ulike tidsaspekt (som timing, takt/frekvens eller fortid/nåtid/fremtid), er særlig fruktbart i studiet av prosesser som strekker seg ut i tid (Bødker & Morris, 2021), og gir mulighet til å se hvordan prosesser presenteres i forhold til hverandre, og hvordan de eventuelt synkroniserer (Jordheim & Ytreberg, 2021). Samtidig har nyhetsjournalistikken sine særegne frekvenser og sitt sterke fokus på nåtid og aktualitet, noe som er en utfordring i møte med klimadekningen (Bødker & Morris, 2021). Koronapandemien illustrerer et viktig problem som tekstbøker i miljøjournalistikk (Pezzullo & Cox, 2018) har identifisert: Det er bare plass til én krise om gangen i nyhetsmediene.

For å gi en, med Geertz, «tykkere» beskrivelse av debatten er det også nødvendig å undersøke koblinger til bredere kulturelle og samfunnsmessige forhold som trekkes inn i narrative, som for eksempel strukturelle ting som velferd eller nasjonal økonomi, moralske posisjoner eller symbolske univers, som i dette eksempelet: «oljeeventyret».

Vi retter i denne studien oppmerksomheten mot en hendelse som utspilte seg i en av koronapandemiens mørkeste måneder: forhandlingene om en krisepakke på 100 milliarder kroner til oljenæringen som følge av pandemien. I likhet med andre oljeproduserende land sto Norge under koronakrisen overfor dilemmaer der klima og økonomi måtte veies opp imot hverandre. Hvordan Norge, som er et land der klimasaken har stått høyt på den politiske agendaen de siste årene (Ytterstad & Bødker, 2022), og som har gode økonomiske forutsetninger for å bidra, navigerer i et slikt valg, kan gi en pekepinn på hva slags utfordringer verden står overfor når koronakrisen møter klimakrisen.

Datamaterialet består av fire redaksjonelle kommentarer (tre kommentarer og én leder) i avisene *Aftenposten*, *Dagbladet*, *VG* og *Nettavisen*. Utvalget baserer seg på en antagelse om at kommentaren som sjanger i noen mindre grad enn nyhetsjournalistikken er begrenset av et «news hole» der det bare er plass til én krise om gangen, og i større grad har albuerom for å koble klima til pandemi, med et potensial til å påvirke både makthavere og offentlighetens oppfatning om saken.

Artikkelen tar sikte på å besvare følgende spørsmål:

1. Hvordan gjøres den temporale organiseringen (i form av fortid/nåtid/fremtid) av prosessene «oljealderen i Norge» og det «grønne skiftet» i narrative, og hva slags betydning/implikasjoner har denne organiseringen for fortellingen som helhet?
2. I hvilken grad kobles oljenæringen til klimaendringer, og hvilke bredere samfunnsmessige og kulturelle koblinger gjøres i narrative?

Bakgrunn

En styrket klimajournalistikk og en svekket oljejournalistikk

Klimajournalistikk har de siste årene blitt et prioritert område for journalistikken i stadig flere land (Schäfer & Painter, 2021), og i Norge har flere mediehus opprettet egne klimaredaksjoner (Høegh-Krohn, 2021). Nisjemedier som *Klima og Energi*, *Harvest* og *Naturpress* har vært pionerer for en klimajournalistikk som også har satt spor i de etablerte mediene, spesielt ved hjelp av sekkebegrepet «det grønne skiftet» (Ytterstad & Bødker, 2022). Disse mediene har bidratt til at klimajournalistikken har blitt mindre sentrert rundt bestemte hendelser.

Mye av medieforskningen på klimajournalistikk har vært konsentrert nettopp rundt enkelthendelser som klimatoppmøter (Eide & Kunelius, 2012), valg (Eide et al., 2014) eller ekstremværhendelser (Painter et al., 2020). Vi tror at i en norsk kontekst, der klima angivelig skal være en ramme rundt alt, og hvor det grønne skiftet har gitt journalistikken nye muligheter til å holde et kontinuerlig fokus på omstillingen av samfunnet, trenger medieforskningen å rette større oppmerksomhet på narrativer om *andre* saker for å studere kvaliteten på klimakoblingene i disse sakene. Det fins eksempler på slik forskning allerede. Harald Hornmoens studie av aviskommentarer og nyhetsmeldinger om petroleumsmeldingen i juni 2011 kan nevnes spesielt her (Hornmoen, 2016). Men der hvor slike petroleumsmeldinger også kommer regelmessig, i en forutsigbar frekvens for journalistikken, var oljekrisepakken i 2020 et «oljesjokk» (Ryggvik, 2021).

I sin bok *De beste intensjoner* forteller Anne Karin Sæther at «enhver større avis med respekt for seg selv» hadde en egen oljejournalist utover på 80-tallet og frem til 2000 (Sæther, 2019, s. 239). Oljejournalistene hadde god kunnskap om bransjen, men skrev i stor grad «gladsaker» som oljefunn og ny teknologi eller nyhetssaker om ulykker. De problematiserte ikke bransjen i seg selv i noen særlig grad og koblet sjelden oljevirkningen til klimaendringer (Sæther, 2019). Utover på 2000-tallet forsvant denne kompetansen i stor grad på grunn av nedskjæringer i mediene.

Mot mer eksplisitte klimakoblinger?

I en diskursstudie viser Naper hvordan kommentariatet vekslet mellom å hylle klimatiltak og juble for nye oljefunn, og at de ikke i særlig grad har koblet de to temaene sammen. Hun konkluderer med at kommentatorene på denne måten svikter i sitt oppdrag og fremstår som inkonsekvente (Naper, 2014). I sin epilog i boken *På kanten* (med referanse til iskannten), utgitt i 2021, finner Ryggvik imidlertid at kommentatorene i de store riksmidlene fremførte kritikk mot bransjen i forbindelse med oljekrisepakkeforhandlingene, delvis i et klimaperspektiv (Ryggvik, 2021).

Selv om koronakrisen delvis fortrenget klimakrisen, vokste det også frem nye klimaperspektiv: Utslippene gikk ned, og mange mente man fikk et slags glimt av en klimavennlig fremtid gjennom de mange tiltakene (Kunelius, 2020). Men tiltakene satte mange bransjer og jobber i fare, og myndigheter verden over iverksatte stadig nye tiltakspakker. Flere steder, som i EU, England og USA, ble begrepet «grønn omstart» lansert, og tanken var at gjenoppbyggingen av samfunnet måtte gjøres på en klimavennlig måte (Le Billon et al., 2021). Denne fortellingen slo i relativt liten grad rot i den norske debatten, selv om aktører som Extinction Rebellion, Framtiden i våre hender, MDG og SV tok til orde for en slik omstart. Disse aktørene koblet eksplisitt sammen klima og olje i forbindelse med oljekrisepakken vi her skal se nærmere på, og mente det var feil å putte penger inn i noe så lite klimavennlig som olje. Men det brede politiske miljøet holdt seg til rådende narrativer om oljenæringen og det grønne skiftet gjennom forhandlingene.

I forkant av stortingsvalget i 2021 ble imidlertid debatten om utfasing av oljebransjen et hett tema, og der den eksplisitte koblingen til klimaendringer tidligere bare ble løftet frem av miljøorganisasjoner og grønne partier, ble nå hele spekteret av partier tvunget til å flagge ståsted (Bergskaug, 2022). I forkant av valget var det tre hendelser som trolig akselererte denne utviklingen: En rapport lagt frem av det internasjonale energibyrået (IEA) om full oljestopp for å nå 1,5-gradersmålet, FNs klimarapport «Kode rød for kloden» og sist, men ikke minst, en endring i den norske oljeskatteloven.

Metode og teoretisk perspektiv

Journalistikken og temporaliteter

I forordet til antologien *Climate change and journalism: Negotiating rifts of time* definerer Barbara Adam temporalitet som «endringens prosess-verden, dens *tempo* eller hastighet, dens *timing* og modalitetene *fortid, nåtid og fremtid*» (Adam, 2021, s. 16).

Klimaendringenes særegne temporale karakter er en utfordring for journalistikken i klimadekningen. Denne utfordringen henger tett sammen med nyhetskriteriene (nytt, relevant, etc.), men også med journalistikken som institusjon: som et produkt av moderniteten, med sin vekstorienterte, lineære historieforståelse og dens fremvekst tett sammenvevet med (demokratiske) nasjonalstater og markedsøkonomi, et trespann som både som helhet og hver for seg har problemer med å møte utfordringen klimaendringer representerer (Bødker & Morris, 2021).

Bødker og Morris peker på et sentralt problem som må løses for å få til en mer transformativ journalistisk tilnærming til klimaendringer. De mener utfordringen ligger i å finne måter å

eksplisitt koble (slike) hendelser, som ekstremvær eller klimamigrasjon, til mer utstrakte historier og usikre fremtider i skjæringspunktet mellom miljøvitenskap og politikk som utgår ifra ubalanserte globaliseringsprosesser – og å gjøre det regelmessig på en måte som kan opplyse og engasjere folk. (Bødker & Morris, 2021, s. 23, egen oversettelse)

På hvilken måte og i hvilken grad evner kommentarjournalistikken å møte denne utfordringen?

Narrativ analyse med fokus på tid og koblinger

Forståelsen og bruken av narrativer i forskningen er mange, og begrepet er også mye brukt i den bredere offentlige debatten. En definisjon som går igjen, er at narrativer er en «særegen form for diskurs som skaper mening gjennom en samordnet arrangement av historie-materiale» (Chase i Holstein & Gubrium, 2011, s. 6, egen oversettelse). Et grunnelement i narrativet er altså dets temporale oppbygning: det inneholder alltid en sekvens av hendelser (Ricoeur, 1980). Et narrativ trenger imidlertid ikke å være lineært: fortid, nåtid og fremtid kan sys sammen på ulikt vis. Hvilke fortider, nåtider og fremtider som trekkes frem, kan være ubevisst eller strategisk, men i begge tilfeller kan denne temporale konstruksjonen av fortellingen sees på som en del av dens meningsskapende prosess. Brochmeier beskriver godt en sentral del av denne prosessen: «Vi oppdaterer og redigerer fortiden vi husker, for at den skal passe med vår nåtidige identitet» (Brochmeier i Riessman, 2008, s. 8, egen oversettelse).

For å få grep om denne delen av «meaning making»-prosessen er det nødvendig å studere den aktive konstruksjonen av fortellingen og analysere det narrative «arbeidet» (Gubrium & Holstein, 2009) kommentatorene utøver i teksten. Målet for analysen er der-

med ikke å finne kategorier som ulike fortellinger eller elementer av fortellinger faller inn i, men å forsøke å vise hva de ulike tidskonstruksjonene vi finner, kan bety for fortellingene.

For å gi en tykkere beskrivelse av det narrative arbeidet vil vi også undersøke hvordan sentrale elementer langs tidslinjene som trekkes opp, kobles til ulike sosiokulturelle ressurser (Riessman, 2008), som for eksempel økonomi, økologi eller velferd. Altså vil konteksten være sentral i analysen. Denne tilnærmingen til narrativer skiller seg fra dem som har blitt brukt i mange studier av klimafortellinger som ofte har hatt som mål å identifisere kategorier av fortellinger (Arnold, 2018; Gjerstad, 2017) eller ulike aktørers roller i dem, gjerne sortert under kategoriene helt/skurk og hjelper (Jones et al., 2017; Ytterstad et al., 2021).

For eksempel, og som vi så ovenfor, kan et narrativ om det grønne skiftet, gjennom å koble i ulike dimensjoner, være enten en fortelling om å finne en måte å redde verden fra farlige klimaendringer på eller en fortelling om å finne en måte å sikre norsk økonomi på. Eller begge deler, selvsagt. Men hvilke koblinger som gjøres, er ikke uvesentlig (Gubrium & Holstein, 2009). Med et ordskifte der klima er «overalt», vil det være naturlig at klima får en bakgrunnsrolle i mange sammenhenger. Samtidig vil det være urovekkende om de eksplisitte koblingene forsvant fullstendig.

Liminale narrativer

På et samfunnsplan kan man si at pandemien var en *liminal hendelse/fase* på et globalt nivå. Begrepet «liminal fase» kommer fra sosialantropologien, og er opprinnelig en betegnelse på den midtre delen av overgangsritualer («rites de passage»), for eksempel den rituelle overgangen fra barn til voksen, som finnes i alle typer samfunn. Ifølge van Gennep, begrepets far, opphører de gamle identitetsstrukturene å gjelde i denne fasen, mens de nye ennå ikke er kommet på plass. Dette resulterer i en «betwixt and between»-posisjon kjennetegnet av kompleksitet og tvetydighet, men der det også foregår strukturerende aktivitet. Sosialantropolog Bjørn Thomassen argumenterer for at det gir mening å snakke om liminale faser også når man studerer hendelser på et samfunns- og sivilisasjonsnivå, og nevner blant annet revolusjoner eller store naturkatastrofer som eksempler på tilfeller der denne tilnærmingen kan være nyttig (Thomassen, 2016).

Man kan si at det å bruke liminalitet som et perspektiv hverken er en teori eller en metode, men mer en tilnærming på linje med aktør- eller struktursentrering i humaniora og samfunnsvitenskapen (Thomassen, 2016). Det er, i likhet med temporalitet, en måte å tilnærme seg endringsprosesser på, og det temporale har også en helt sentral plass i det liminale perspektivet, fordi det oppstår et behov for å gjenopprette (eller endre på en meningsfylt måte) koblingene mellom fortid, nåtid og fremtid. Perioden fra vi begynte å forholde oss til de menneskeskapte klimaendringene, kan forstås som en liminal fase på sivilisasjonsnivå som er strukket utover i tid. Så selv om denne artikkelen vil ha koronakrisens liminale tilstand i fokus, er det verdt å huske at verden allerede var inne i en mer langvarig «betwixt and between»-tilstand der behovet for endringer i energisystemene får omveltende konsekvenser for samfunn.

Vi velger å bringe inn liminalitets-begrepet i denne studien av to årsaker: for det første medfører liminale faser, som altså kjennetegnes av kompleksitet og tvetydighet, økt narrativ produksjon (Gubrium & Holstein, 2009); det er et potensial for at nye koblinger må gjøres og nye tidslinjer trekkes opp. Kort sagt er det et potensial for å finne kimen til nye narrativer. For det andre virker den narrative aktiviteten som foregår i en liminal fase, strukturerende. Det vil si at den kan være med på å forme nye strukturer som vokser frem og danner grunnlag for en ny stabilitet.

Datamateriale

Datamaterialet i denne artikkelen består av tre kommentarer og én lederartikkel.

Dato	Tittel	Avis	Forfatter
12.05.2020	Oljelobbyen kan ikke få alt den peker på (VG, 2020)	VG	Leder
12.05.2020	Den svarte krisepakken blir stadig større (Alstadheim, 2020)	<i>Aftenposten</i>	Kjetil Alstadheim, politisk redaktør
12.05.2020	Gambler 100 milliarder skattekroner – opposisjonen vil høyne veddemålet (Stavrum, 2020)	<i>Nettavisen</i>	Gunnar Stavrum, sjefsredaktør
07.05.2020	Oljebransjen og norsk økonomi: Fra melkeku til hellig ku (Ramnefjell, 2020)	<i>Dagbladet</i>	Geir Ramnefjell, politisk redaktør

Utvalget er gjort på bakgrunn av tre strategiske vilkår. For det første skulle tekstene være redaksjonelt produserte kommentarer, altså ikke innsendte kommentarer eller kommentarer skrevet av gjestesribenter. For det andre hadde de tre tekstene tematisk og tidsmessig nærhet til forhandlingene. I Atekst-søk var det disse kommentarene vi fant som både lå tett opp til hendelsen i tid, og som hadde krisepakkeforhandlingene som et tydelig hovedtema. For det tredje ønsket vi å se på aviser med stor sirkulasjon, og disse avisene er blant de mest leste i Norge.

Når det er sagt, er det også viktig å få med at de tre navngitte kommentatorene er opptatt av klimastoff og har vært med på å løfte temaet i den offentlige debatten. Ramnefjell presenteres i *Dagbladet* som en som «vier særlig oppmerksomhet til klima- og miljøpolitikk og hvordan det former samfunnsutviklingen i stort», mens Alstadheim har gitt ut boka *Klimaparadokset* og har skrevet om klima lenge. Gunnar Stavrum setter i *Nettavisen* «bekymring for global oppvarming og klimakrise» øverst på sin liste over viktige saker for ham i valget i 2019 (Stavrum, 2019).

At aviskommentarene hadde en noenlunde lik tilnærming til oljeskattepakken, var ikke et forhåndsbestemt kriterium, men det har noen interessante implikasjoner. Vi fikk mulighet til å studere trekk ved narrative som ut ifra avisenes sentrale posisjoner i avisfloraen kunne antas å bygge på en relativt godt forankret diskurs om oljenæringen. Samtidig ville vi kunne fange opp relativt små variasjoner i narrative og dermed tvinges til å møte tekstene med en større sensitivitet. Vi mener svakheten til mange av de etablerte metodene er nettopp målet om å lage kategorier der innramminger eller narrative presses inn på bekostning av nyansene og med lite fokus på mulighetene.

Analyse: «Svarte og grønne tidslinjer»

Vi skal nå se nærmere på hvordan forfatterne har presentert de temporale aspektene ved norsk oljeproduksjon og grønn omstilling med koronapandemien som kontekst. Vi trekker opp tidslinjene og viser samtidig hvordan ulike elementer langs disse er koblet til en bredere kontekst. Der narrative særlig godt reflekterer den liminale situasjonen koronakrisen har medført, vil vi undersøke dette nærmere. Vi vil konsentrere oss om likhetstrekkene mellom de fire narrative, men også poengtere ulikheter der vi finner det.

De «svarte tidslinjene»

Vi vil først se på hvordan kommentatorene presenterer dagens situasjon for oljenæringen (nåtid) og ulike fremtidsscenarioer (fremtid) i lys av den foreslåtte krisepakken. Så undersøker vi hvordan elementer fra fortiden (fortid) veves inn i fortellingene. Vi vil underveis foreslå hva disse fremstillingene kan fortelle om «meaning making»-aktiviteten i narrativene.

Krisepakken blir av kommentatorene fremstilt som å ha et mye større omfang og utstrekning i tid enn det dens mest iherdige tilhengere på Stortinget (Sp og FrP) påstår at den har. Kommentatorene spør seg med bekymring hvor langt inn i fremtiden tiltakene egentlig vil gjøre seg gjeldende. Med denne bekymringen signaliserer tekstforfatterne at de mener den ideelle tidslinjen for oljeproduksjonens gradvise nedgang står i fare for å bli forstyrret av krisepakken.

Utbyggingsplaner som vedtas innen utgangen av 2021 omfattes, så hvor midlertidig det er, kan diskuteres. Dette betyr at prosjekter som vil pågå hele dette tiåret omfattes. (VG)

Endringen av oljeskatten er nemlig ikke bare en beslutning med store økonomiske ringvirkninger, den er også et tidsskille. Fra å ha vært en melkeku, er oljebransjen nå i ferd med å bli en hellig ku. (Dagbladet)

Det som i utgangspunktet var ment som et akutt krisetiltak, er i ferd med å bli en ganske langvarig stimulans for oljeinvesteringer. Det ligger an til at ordningen utvides frem til 2027, ikke 2024 slik regjeringen foreslo. I noen viktige år der norsk økonomi trenger omstilling, skal oljeavhengigheten stimuleres. (Aftenposten)

I denne bekymringen for pakkens utstrekning i tid har kommentatorene et langsiktig perspektiv, og koblingene er ganske utydelige. Man kan lese både nasjonal økonomi, klima, sysselsetting (eller alle på én gang) inn i denne bekymringen. I nærere fremtid, derimot, er uroen rettet mot sjansene for å oppnå lønnsomhet i prosjektene som faller inn under støtteordningen. Spørsmålet om lønnsomhet knyttes i alle kommentarene tett til hvor mye av inntektene som vil returneres til staten gjennom oljeskatten.

Men om oljeprisen forblir lav, får vi nok ikke pengene våre tilbake. Dette opplegget er en overføring av risiko fra selskapene og over på staten, altså oss. (VG)

Men forutsetningen er at feltene blir lønnsomme. Hvis ikke blir konsekvensene at oljeselskapene aldri betaler skatten. Så til en viss grad er det nå slik at det er staten som tar den reelle risikoen for oljeutvinningen. (Nettavisen)

Oljepakken vil dermed innen overskuelig fremtid utgjøre en finansiell risiko for innbyggerne. Politikerne legger opp til å i større grad enn før «gamble» med oljeinntektene. Der som det går dårlig, må innbyggerne selv betale prisen. Det ligger et sterkt moralsk og symbolsk element i denne fremstillingen, som er særlig uttalt i VG. Ordningen med at staten får en stor del av inntektene fra oljeutvinningen, er tett koblet til ideen om at naturressursene tilhører hver og én av «oss».

Aftenpostens kommentator fremhever ikke direkte dette moralske problemet, men viser til pakken som en dårlig forretningside generelt: «I noen viktige år, der norsk økonomi trenger omstilling, skal oljeavhengigheten stimuleres.» I karikaturtegningen som følger teksten, derimot, der oljenæringen er fremstilt som en dinosaur som spiser seg vei innover i den norske «kaka» med finansminister Jan Tore Sanner på ryggen, er politikernes «svik» mot fellesskapet tydelig kommunisert.

Figur 1. Marvin Hallerakner, Aftenposten

Dagbladets kommentator retter bekymringen for dårlig lønnsomhet eksplisitt mot oljepolitikkenes opprinnelige mål om å være lønnsom for staten, og sier at oljebransjen er i ferd med å gå fra å være melkeku til hellig ku, og at «det er et brudd med linja som har preget norsk oljehistorie. [...] samfunnet vil kaste penger etter oljebransjen». I likhet med i *Aftenposten* illustrerer avistegningen som pryder kommentaren et dystert fremtidsscenario der oljeinntektene ikke tilfaller staten. I *Dagbladet* ser vi en bredskuldret oljearbeider som pumper olje ned i gapet på «løven», men der pengene renner ut igjen gjennom baken til løven og ned i en flosshatt. Her vendes oppmerksomheten dermed mot en konsekvens av politikernes «svik» som ytterligere forverrer utsiktene, nemlig at det likevel kan bli profitt, men at denne ender opp på private hender. VG berører også dette temaet når hen svarer bransjen, som sier at de «uansett ikke setter i gang ulønnsomme prosjekter», med at «prosjekter kan være lønnsomme for selskapene, men ulønnsomme for Norge».

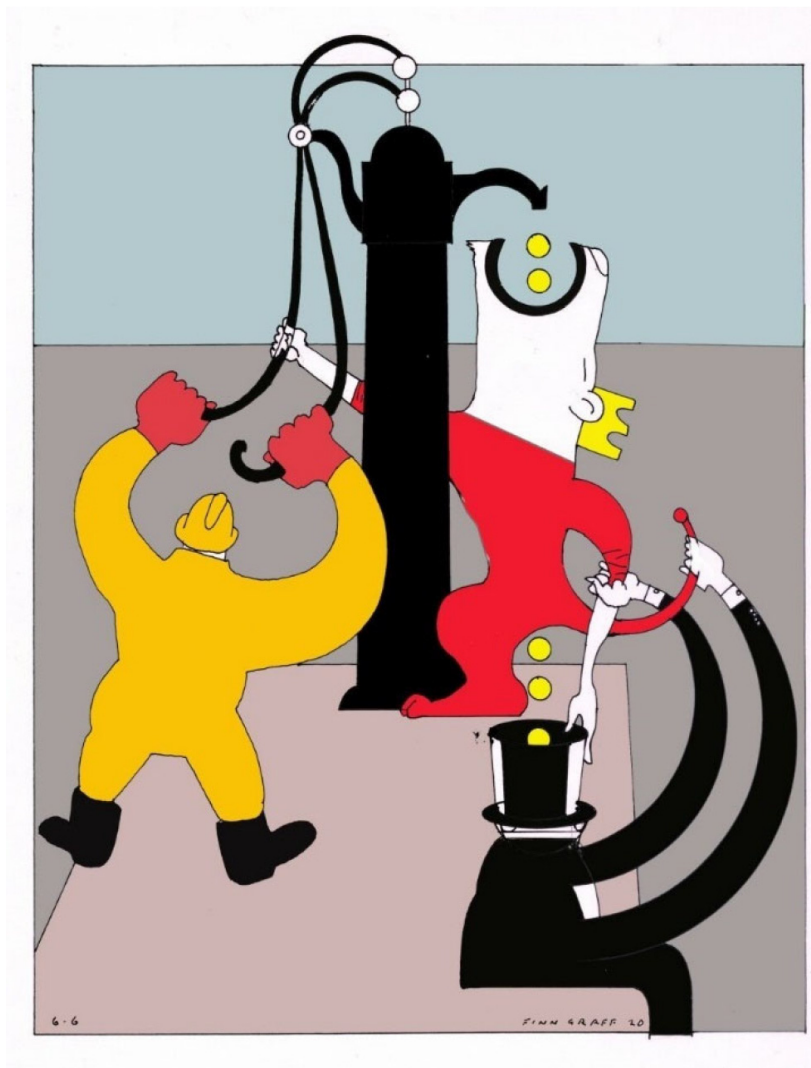
Aftenpostens kommentator bringer den økonomiske trusselen som en stimulans av oljenæringen vil medføre enda nærmere ved å knytte den til den kommende eldrebølgen:

Koronakrisa har stilt Norge overfor noen dilemmaer som vi ikke ser ut til å ha vært klare til å ta stilling til. Det er egentlig rart, for det har lenge vært klart at det er mye som står på spill. Norge var fra før av på vei inn i en brytningstid med behov for nye næringer og tilpasning til et statsbudsjett som om få år vil tynges av utgiftene fra eldrebølgen. (*Aftenposten*)

At dalende lønnsomhet i næringen vil sette den økonomiske bærekraften til velferdsstaten på spill allerede i løpet av «få år», kan få alarmklokkene til å ringe hos nåtidens lesere: Det handler ikke bare om fremtidige generasjoners velferd, men om alderdommen for nålevende generasjoner.

Som vi har sett, tar kommentatorene utgangspunkt i både langsiktige og kortsiktige perspektiv i spørsmålet om lønnsomhet (ca. 2–10 år). Narrativenes normative omdreinings-

Figur 2. Finn Graff, Dagbladet

punkt er at verdiene fra våre felles naturressurser står i fare for å bli vanskjøttet gjennom å støtte dårlige investeringer.

Mot bedre vitende

Et annet moralsk aspekt som dukker opp, er at Norge lukker øynene for det åpenbare som vil komme. Dagbladets kommentator er den som eksplisitt peker på det mest solide premisset i hele saken: at olja tar slutt en dag, enten vi vil det eller ei:

Nå som det begynner å surkle i sugerørene som stikker ned under havbunnen og omstillingen banker stadig hardere på døra, endres dette prinsippet [prinsippet om stabile rammevilkår, vår kommentar].
(Dagbladet)

Selv om det er et naturgitt faktum at olja tar slutt, er det uvisst hvor lenge sugerørene vil surkle før det sier stopp. Slik får også dette elementet en langsiktig tidshorisont.

I Aftenposten-kommentaren brukes typografenes skjebne som parallell til omstillingsvegringen i oljebransjen: De sto imot endringene lenge, men til slutt kunne de ikke lenger kjempe mot de omveltningene digitaliseringen brakte med seg. Denne sammenstillingen advarer mot at oljenæringen gjennom sin (uforholdsmessig store) forhandlingsmakt skal

gjøre Norge til en såkalt Kodak-nasjon, der store inntekter og industrimuligheter går tapt fordi vi ikke tar inn over oss uunngåelige samfunnsendringer.

Nettavisens kommentator argumenterer på lignende vis:

Det [at staten tar risikoen] er dristig i en tid hvor mange spår en avvikling av fossilt drivstoff og hvor oljeprisen er svært lav, og hvor Norge allerede vil redusere oljeproduksjonen med 250.000 fat per dag i juni, og 134.000 fat hver dag i andre halvår – i tillegg til å utsette oppstart av flere felt i 2021.

Stavrum avrunder sin kommentar med å si om Ap, Sp og Frp at «[i] deres øyne er olje en fremtidsnæring».

Ser til fortidens forvaltningsidealer

I forrige avsnitt beskrev vi hvordan alle kommentatorene anså krisepakken som en trussel mot oljenæringens ideelle fremtidige utvikling. Men hvordan mener de da en ideell fremtidig tidslinje bør se ut? Vi skal nå vise hvordan særlig de tre papiravis-kommentarene trekker på sentrale idealer som kan knyttes til utviklingen av oljebransjen i Norge fra slutten av 60-tallet og frem til i dag, for å beskrive den foretrukne kursen fremover. Det er særlig tre typer praksis som trekkes frem som viktige: *Stabile rammevilkår for og demokratisk styring av oljenæringen og moderat industripolitikk*.

Aftenposten viser direkte til hvordan krisepakken vil være et uheldig brudd på en politikk og forvaltningspraksis som kjennetegnes av at oljebransjen har stabile rammevilkår.

Et viktig prinsipp for norsk oljepolitikk har derfor vært stabile rammevilkår. Nå ser en hektisk runde med stort press fra sterke interesser ut til å ende i en stor omlegging av norsk oljeskatt for flere år frem i tid. (*Aftenposten*)

Rammevilkårene er laget for å håndtere vanlige fluktuasjoner i oljeprisen, men de har også vært knyttet til at bransjen jevnlig må få tilgang til nye leteområder for å kunne planlegge for fremtiden.

Det er liten tvil om at prinsippet har vært viktig for oljenæringens suksess og for selve oljeeventyret i Norge. I dette narrative, derimot, ser stabile rammevilkår ut til å innebære at det er markedet som styrer nedtrappingen av oljebransjen. Slik signaliserer teksten at den ideelle tidslinjen inn i fremtiden er at bransjen skal dø ut av seg selv, uten innblanding fra staten. Denne re-orienteringen av begrepets opprinnelige mening viser det liminale ved situasjonen. Et forvaltningsprinsipp der staten skulle legge til rette for størst mulig stabilitet og dermed inntekter til staten, betyr i dette narrative en raskere utfasing enn om krisepakken skulle bli vedtatt.

I *Dagbladet* trekkes en annen sentral suksessfaktor for det norske oljeeventyret frem, og forfatteren mener også denne vil bli brutt av oljekrisepakken: prinsippet om demokratisk styring av naturressursene. I praksis betyr dette at inntektene fra naturressursene skal tilfalle fellesskapet, og at den skal styres gjennom demokratiske prinsipper. Felles eie av naturressursene er en dypt forankret verdi i Norge, både gjennom lovverk og sedvaner (Brigham & Moses, 2021). Det at oljeinntektene har vært til gode for hele samfunnet i Norge, blir gjerne satt i kontrast til situasjonen i andre oljestater, som Irak, Saudi Arabia eller Venezuela, der ujevn fordeling av oljerikdommen har ført til store forskjeller, konflikter og krig. I denne konteksten kobles imidlertid prinsippet mer direkte til bransjens lønnsomhet for staten:

Fra å ha vært en melkeku, er oljebransjen nå i ferd med å bli en hellig ku. Det er et brudd med linja som har preget norsk oljehistorie. Helt fra vi fant olje ble rammevilkårene designet med tanke på å sikre mest mulig inntekter til staten. (*Dagbladet*)

I VG trekkes linja helt ned til individnivå:

Men om oljeprisen forblir lav, får vi nok ikke pengene våre tilbake. Dette opplegget er en overføring av risiko fra selskapene og over på staten, altså oss. (*VG*)

Med «vi» og «oss» blir det moralsk betenkelige med pakken ytterligere forsterket. Det vises til «petropopulisme» (*VG*) i Sp og FrP.

Den viktigste verdien som ligger til grunn i VG-lederen, er imidlertid ideen om *moderasjon i industripolitikken* generelt, et ideal som har fulgt oljebransjen gjennom dens vellykkede «eventyr». Bakgrunnen for moderasjonsidealet er blant annet ønsket om å balansere oljenæringen mot andre næringer i samfunnet, slik at Norge skal ha flere ben å stå på. Så selv om avisa anerkjenner bransjens behov for krishjelp, påpekes det at «som med alle andre næringer, skal vi ikke gi dem absolutt alt de ber om».

På denne måten trekker kommentatorene opp tidslinjer for sine analyser som starter samtidig med de første funnene av olje og starten på det norske «oljeeventyret». Prinsippene om stabile rammevilkår, demokratisk styring av naturressursene og moderasjon i industripolitikken vil ifølge kommentatorene hjelpe oss videre inn i fremtiden. Og oljepakken – særlig hvis den blir for ekspansiv – bryter med disse historisk forankrede idealene.

I gjennomgangen av det politiske spillet om pakken, trekker *Dagbladets* kommentator frem Arbeiderpartiet som en aktør som, ved å finne tilbake til sin (fortidige) «sjel», vil kunne være i stand til å forene prosessene med oljeutfasing og grønn omstilling. Han skriver:

Veien ligger egentlig vidåpen. Den [fortellingen] er til og med enkel å fortelle, og i dyp kontakt med partiets sjel: En rettfærdig omstilling av Norge, med arbeid for alle i en fossilfri økonomi. (*Dagbladet*)

Til tross for at Arbeiderpartiet blir presentert som livbøyen vi bør strekke oss etter, trekkes ikke det kanskje grønne elementet i Arbeiderpartiets historie frem: Brundtland-kommisjonen og lansering av begrepet «bærekraftig utvikling» (Anker, 2018), en slags diskursiv forløper for dagens grønne omstilling.

Dermed er det først og fremst oljeeventyrets suksess som knyttes til Arbeiderpartiets sjel i fortellingen – et industrieventyr bygget opp etter solide sosialdemokratiske prinsipper der også oljebransjen er en del av det store vi-et. Han nevner sågar hvordan oljebransjen selv føler ubehag ved den type fordelaktig behandling de får fra FrP og Sp i krisepakkeforhandlingene, med frykt for ikke lenger å bli oppfattet nettopp som en del av det store vi-et:

Oljebransjen har ikke noe ønske om å framstå som en prydgjenstand for særinteressene, bransjen vil plassere seg i midten av norsk politikk og være en del av fortellingen om det store vi-et. Denne fortellingen handler blant annet om omstilling, selv om det reelt sett bare gjelder i begrenset grad – både for oljeselskapene og samfunnet for øvrig. (*Dagbladet*)

«Grønne tidslinjer»

Vi vil nå analysere de «grønne tidslinjene», som tar utgangspunkt i det grønne skiftet. Som nevnt har vi valgt å se klimaendringer som fundamentet begrepet hviler på, selv om koblingen ofte er svak eller implisitt. Vi vil undersøke hvordan aktørene presenterer status for det grønne skiftet (nåtid), og hvordan ulike fremtids-scenarier (fremtid) pensles ut, før vi ser på

hvordan det dras vekslers på fortiden, og hva slags implikasjoner dette kan ha for fortellingen.

Omstillingspassasjerer på høyriskotoget

Den grønne omstillingen fremstilles som en prosess vi enten så vidt er i gang med eller ikke har påbegynt, men også som et tog som raser forbi oss i stor fart. Blir pakken vedtatt i sin mest ekspansive form, vil vi bli stående igjen på perrongen.

Nå som det begynner å surkle i sugerørene som stikker ned under havbunnen og omstillingen banker stadig hardere på døra, endres dette prinsippet [om stabile rammeverk]. (*Dagbladet*)

[Forhandlingene viser at] den politiske situasjonen i Norge er helt prekær med tanke på en meningsfylt omstilling. (*Dagbladet*)

I noen viktige år der norsk økonomi trenger omstilling, skal oljeavhengigheten stimuleres. (*Aftenposten*)

Disse måtene å presentere Norges posisjon på beskriver en passiv aktør som må reparere (få ned oljeavhengigheten) og håndtere (omstille seg) i møte med en usikker fremtid.

Nettavisens kommentator skiller seg ut ved at både grønn omstilling, klima og miljø får en mer forgrunnsposisjon ved at han trekker inn finansmarkedene i sitt narrativ: «I tillegg (til lav oljepris) kommer miljøbekymringene og at flere og flere banker og investorer skyr olje på grunn av omdømmebekymringer.» I en slik fremstilling fremstår forslaget ikke bare som sidrumpa, men som direkte ignorant.

Selv om disse fremstillingene er koblet til klima gjennom omstillingsfokuset, er ikke den økologiske krisen et selvstendig tema – det handler om hvordan Norge skal håndtere klimarisikoen. Klimarisikoen kan dreie seg om sannsynlige økonomiske konsekvenser av eksisterende og fremtidige tiltak som har som mål å begrense klimaendringene, slik som skatter på CO₂-utslipp eller føringer fra EØS eller FN-samarbeidet. Det kan også handle om hvordan man møter konkrete endringer som følge av høyere temperaturer, mer nedbør og ekstremvær. At oljeutvinning i seg selv er en trussel mot klimaet, er ikke en sentral del av denne fortellingen.

Et gyllent øyeblikk?

Når Aftenpostens kommentator i overskriften skriver at «[d]en svarte krisepakken blir stadig større», signaliserer han at forhandlingene har en naturlig kobling til klimaendringer. Ingressen lyder videre: «Pakke for grønn omstilling: 3,6 milliarder kroner. Ekstrapakke for oljenæringen: Tja, hva med 15 milliarder?» En slik sammenstilling av grønn og svart pakke er åpenbart en kritikk av ufornuftig/umoralsk bruk av samfunnets midler. Innrammingen retter oppmerksomheten mot timingen, nemlig at det nå er på tide med økt satsning på grønn omstilling og i alle fall ikke noen storsatsning på oljeutvinning. Skulle dette elementet løftes frem som et argument for grønn omstart, kunne man ha koblet det til en annen side av det norske oljeeventyret, nemlig hvordan det hele startet med nettopp en storstilt statlig satsning. Men Aftenpostens kommentator følger ikke opp denne koblingen videre i teksten, som i hovedsak handler om den tekniske innretningen på pakken og om omstillingen som noe som kommer om vi vil det eller ei.

I ingressen i Nettavisens kommentar kontrasteres også pakken med det grønne skiftet: «Glem grønn omstilling, nå kapper regjeringen og opposisjonspartiene om å gi hundreder av milliard [sic] kroner i skattelette til risikofull oljeutvinning.» Implisitt ligger det at prio-

riteringene kunne gått i motsatt retning. Men heller ikke her presenteres muligheten for noen grønn omstart.

Det er Dagbladets kommentator som (i sitatet om Arbeiderpartiets rolle) trekker opp den mest eksplisitte koblingen mellom klima og olje i materialet og peker på selve målet for omstillingen: en fossilfri økonomi. Her ligger det en kritikk av den måten Støre kobler klima sammen med olje på, for eksempel i et intervju med Financial Times i forkant av det siste klimatoppmøtet i Glasgow: uten nye oljefelt får vi ikke til det grønne skiftet. Ramnefjell antyder i sin kommentar at han er enig med Anders Bjartnes og Energi og klima i at denne logikken må reverseres (Ytterstad & Bødker, 2022): Det grønne skiftet, den rettferdige omstillingen til en fossilfri økonomi, må – hvis ikke klima som ramme bare skal være til pynt – sette noen begrensede rammer på norsk oljevirkosomhet.

Vi så at den svarte tidslinjen i de tre papiravisene startet ved oljeeventyrets begynnelse. Dermed kunne man se til fortiden for å hente inspirasjon til å håndtere oljas fremtid. De grønne tidslinjene, som i hovedsak finnes i *Dagbladet*, *Aftenposten* og *Nettavisen*, er derimot nesten uten historie. Den grønne omstillingen er her og nå, og vi er bare så vidt i gang. Inntrykket av at klimakrisen stiller oss overfor noe uendelig stort og helt nytt, skinner igjennom. Samtidig er det verdt å merke seg at denne historieløsheten gir næring til forestillingen om at vi ikke har kontroll på hva som skjer, og må jobbe på spreng for å tilpasse oss en omstilling som er i ferd med å løpe fra oss. Det er dermed ingen tydelig oppfordring om verken å tenke nytt eller å se til konkrete lærdommer fra fortiden for å løse miljøutfordringene.

Konklusjon

I denne artikkelen har vi undersøkt hvordan kommentatorene i fire aviser tegner opp de narrative tidslinjene for oljeproduksjon og det grønne skiftet i sine kommentarer om oljekrisepakken, og hvordan narrativene kobles til bredere samfunnsmessige forhold. Målet med denne analytiske tilnærmingen er å studere klimakoblingene i kommentarer som ikke har klima som tema, men der åpenbare koblingsmuligheter til klimakrisen finnes.

Den narrative tilnærmingen viser den aktive konstruksjonen av fortellingene om to viktige prosesser for det norske samfunnet. Opptegningen av tidslinjer viser både hvilke tidsrom prosessene plasseres inn i, hvilke deler av historien som anses som verdt å trekke frem, og hvordan forfatterne oppfatter nåtiden og ulike versjoner av – og visjoner for – fremtiden. Vi har sett at i særlig tre av kommentarene ble oljens historiske fremvekst sentral. Oljeeventyrets idealer presenteres som verdifulle og som noe som kan danne grunnlag for fremtidig industrisuksess. Vi så også at Norges økonomiske fremtid var den største bekymringen i alle tekstene. Der de tre papiravisene legger vekt på sviket overfor «folket», er Nettavisens kommentar en krast formulert kritikk av dårlig statlig forretningsvirksomhet. Det er interessant å merke seg at det er Nettavisen som trekker klimakrisen mest eksplisitt inn som bakteppe. Nettavisen har i andre sammenhenger blitt oppfattet som (urimelig) kritisk til MDG og som bilens forsvarer. I denne sammenhengen gjør Stavrum klimakrisa til noe høyst reelt og relevant som gjør at investorer skygger unna olja – ikke noe vi venter på en gang i fremtiden. Denne temporale konstruksjonen av narrativer sier noe om forfatternes aktive forsøk på å skape mening i situasjonen. Og mest overraskende: Det var Stavrum som i størst grad løftet frem klimakrisens aktualitet i sin kommentar til oljekrisepakken. Flere ledere av miljøvernorganisasjonene la merke til, og tvitret seg enige i, Nettavisens redaktør.

I tillegg til å trekke opp tidslinjer for oljealderen og det grønne skiftet forsøkte vi også å vise hvordan prosessene ble koblet til klimaendringer. Det er først og fremst ved å kaste et

blikk på helheten at klimadimensjonen trer frem. Når kommentatorene fremstiller Norge som en omstillingssinke og uttrykker at dette gir grunn til stor uro, signaliserer de samtidig en respekt for kraften i det grønne skiftet og at det er, om ikke en gyllen sjanse, så i alle fall på tide å ta grep. Den fremvoksende klimakrisen var årsaken til at man begynte å snakke om et grønt skifte, og slik sett er den en tung undertone i sakene.

Like fullt er det ikke den økologiske krisen vi bør frykte, men en nedgang i nasjonal økonomi og et moralsk brudd på ideen om felles eie av naturressursene og på sunt forretningsvett. Sammen med det politiske spillet er det Norges økonomiske og moralske fremtid som er hovedtemaene i kommentarene: Klimarisikoen er direkte knyttet til utsikter til nedgang i økonomien, en tilnærming som har dominert i norsk klimadebatt, politikk og forvaltning (Bang & Lahn, 2020).

Nåtiden vi har undersøkt, var en krisetid med stor usikkerhet og uro – og dårlig tid til å fatte vedtak. Med liminalitet som prisme har vi zoomet inn på den narrative håndteringen av usikkerhet og tvetydighet. Kommentarene reflekterer både en indremedisinsk patriotisme (nasjonal økonomi først) og en slags frykt og handlingslammelse som ikke er uvanlig i krisesituasjoner. Det usikre med nåtiden blir «revidert» (Riessman, 2008) ved å beskrive en fortid der Norge hadde «hånda på rattet» i industripolitikken. Fremtiden er et sted der vi som land må ta grep, og medisinen finnes altså i fortiden. Vi har også sett hvordan Dagbladet forsvarer 70-tallet, med sin sosialdemokratiske kontroll over olja, opp imot de ivrigste forkjemperne på Stortinget (FrP og Sp) sin forståelse av olja som en særinteresse. VG betegner den samme trusselen som «petropopulisme». Et annet eksempel som reflekterer den liminale situasjonen, er at ideen om stabile rammevilkår endrer mening fra å bety en garanti for stabil drift av oljefelt nå og i fremtiden, til å overlate næringens skjebne til markedet.

Det fins også viktige forskjeller mellom de fire kommentarene, særlig når det gjelder hvor eksplisitt tematikken ble knyttet til klimaendringer. Graden av en slik klimakobling viste seg å følge et kontinuum fra nesten fraværende (i VG), til underforstått (*Aftenposten*) og til et bakgrunnstema med tilløp til å trekke opp de direkte koblingene i *Dagbladet*. I *Nettavisen* er koblingen tydeligst, og gjøres direkte gjennom klimarisikoargumenter og en markedslogikk. Kommentatorene uttrykker også ulik grad av tiltro til at problemene lar seg løse: Mens Alstadheim, ved å ramme inn sin kommentar med typografenes endelikt, har en pessimistisk innstilling til fremtidig omstilling, trekker Ramnefjell frem noen lyspunkter/visjoner og setter ganske eksplisitt sin lit til Arbeiderpartiet som aktøren som kan rydde opp og få oss tilbake på stø kurs. *Nettavisen* skiller seg ut ved å ha en mindre nostalgisk innstilling til oljeeventyret. Stavrum signaliserer at olja ikke har mye til plass i fremtiden. Like fullt er narrativet tomt for fremtidsvisjoner eller forslag til klimaløsninger utover at staten i større grad må overlate oljas skjebne til markedet. Det er altså mulig å tolke Stavrums eksplisitte klimakobling som en ekstra retorisk snert til en argumentasjon som primært er av økonomisk art.

I og med nyhetsjournalistikkens egne temporaliteter, med et sterkt fokus på her og nå, ønsker vi med dette å understreke kommentarens viktige rolle i å utforske ulike fortider, men også fremtider i sin dekning av kritiske hendelser. Krisetider, med sine liminale kvaliteter, er viktige øyeblikk der nye narrativer kan få kraft og vokse frem. Men det kan være lett å støtte seg til det etablerte (det politiske spillet), til rollen som patriot (sikre nasjonal økonomi) og til rådende diskurser (oljeeventyret), også for kommentatorer som har klima langt fremme i bevisstheten. Kommentaren ligger tett opp til nyhetsproduksjonen i sitt fokus på aktualitet – å hekte seg på dagens nyhetsbilde etterstrebes. Samtidig ligger muligheten til å trekke opp andre tidslinjer og gjøre koblinger i andre retninger enn det som gjøres på

nyhetsplass, der det fort bare er plass til én krise av gangen, og til å lage fortellinger med andre moralske omdreiningspunkt.

I forlengelsen av den narrative håndteringen av tvetydigheten som oppsto – da stabile rammevilkår for næringen gikk fra å bety å sikre stabil drift til at den i sin ytterste konsekvens betød at markedet i større grad skulle styre oljens utfasing – oppsto et nytt narrativ, et som både før og etter stortingsvalget har fått en plass i det offentlige ordskiftet. I et debattinnlegg skrevet av Bård Lahn (CICERO) og Håkon Endresen Normann (UiO) 12. juni 2020 utkrystalliserer dette «liminale narrative» seg. I ingressen skriver de at «[m]ed krisepakken til oljeindustrien har stortingsflertallet styrket argumentene for en politisk styrt nedtrapping av oljevirkosomheten» (Normann & Lahn, 2020).

Ett år senere, 31. august 2021, skriver Kjetil Alstadheim en kommentar om de varslede endringene i skattesystemet for olje- og gassnæringen, der han, på sitt sedvanlig lakoniske vis, skriver at

mens politikerne i årevis har nektet å røre oljeskatten fordi næringen skulle ha forutsigbare rammevilkår, viste gavepakken i fjor at det er mulig å gjøre endringer likevel. Det nye forslaget gir i det minste et bedre system for årene som kommer. Det er noe. (*Alstadheim, 2021*)

Denne diskursive utviklingen peker i retning av at den nye betydningen av stabile rammevilkår (mindre særbehandling av oljenæringen) i neste omgang kan tale for en aktiv utfasing av næringen. Så selv om de få radikale ropene om å trykke hardt på den grønne omstart-knappen har stilnet, er det kanskje et større diskursivt rom også for dette narrative fremover.

Vi har hentet tittelen på denne artikkelen fra Dagbladets kommentar der Ramnefjell postulerer at vi har fått å gjøre med en hellig ku – der vi tidligere hadde en produktiv «melkeku» som utelukkende eksisterte for å gi klingende mynt i kassa til staten. Ved å fokusere på nasjonal økonomi og idealene fra oljeeventyret kan man si at kommentarene til en viss grad også danset rundt denne hellige kua. I lys av konsekvensene pengeinnsprøytingen ville få for fremtidig oljevirkosomhet, mener vi det ville være rimelig at klimaendringer fikk en plass i forgrunnen, og at oljeutvinning i større grad kunne kobles tettere til klimaendringer, særlig sett i lys av medienes offensive forsøk på å styrke journalistikken på området og styre den over i en mer transformativ (Schäfer, 2020) retning. Vi har sett at journalister som har klima høyt oppe på agendaen, ikke velger en slik sammenkobling i sine analyser i forbindelse med en krisepakke som ga oljenæringen mer enn de ba om, men at det særlig i *Aftenposten* og *Dagbladet* er tilløp til en direkte kobling til behovet for en klimaomstilling.

Sett i ettertid ga denne narrative omkoblingen næring til nye, mer uttalt kritiske narrativer om en fossilfri fremtid. Da Equinor i november 2022 valgte å utsette sin beslutning om Wisting-feltet, falt utbyggingen utenfor oljeskattepakkenes tidslinje. Begrunnelsen var økonomisk lønnsomhet, og den klang slik sett godt med kommentarene vi har analysert her fra 2020. Samtidig feiret miljøbevegelsen Equinors beslutning som en seier for klimakampen. Denne klimakampen har en narrativ side vi ikke tror blir mindre vesentlig i vår nære fremtid, verken i forskningen eller i virkeligheten.

Litteratur

- Adam, B. (2021) Preface. In Bodker, H., & Morris, H.E. (2021). *Climate Change and Journalism: Negotiating Rifts of Time*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003090304>
- Alstadheim, K.B. (2020, 2. juni). Den svarte krisepakken blir stadig større. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/dOXEoJ/den-svarte-krisepakken-blir-stadig-stoerre-kjetil-b-alstadheim>
- Alstadheim, K.B. (2021, 31. august). Endelig! (Dette burde skjedd for lenge siden.). *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/9KbXpM/endelig-dette-burde-skjedd-for-lenge-siden>
- Anker, P. (2018). A pioneer country? A history of Norwegian climate politics. *Climatic change*, 151(1), 29–41. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s10584-016-1653-x>
- Arnold, A. (2018). *Climate change and storytelling: Narratives and cultural meaning in environmental communication*. Springer. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/978-3-319-69383-5>
- Bang, G., & Lahn, B. (2020). From oil as welfare to oil as risk? Norwegian petroleum resource governance and climate policy. *Climate Policy*, 20(8), 997–1009. <https://doi.org/10.1080/14693062.2019.1692774>
- Bergskaug, E. (2022). *Stortingsvalget 2021 – endelig en klimavalgkamp?* OsloMet.
- Bødker, H., & Morris, H.E. (2021). *Climate Change and Journalism: Negotiating Rifts of Time*. Routledge. <https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9781003090304>
- Brigham, A.M., & Moses, J.W. (2021). Den nye oljen. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 37(1), 4–25. <https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2021-01-01>
- Corner, A., & Clarke, J. (2016). *Talking climate: From research to practice in public engagement*. Springer.
- Eide, E., Elgesem, D., Gloppen, S., & Rakner, L. (2014). *Klima, medier og politikk*. Abstrakt forlag.
- Eide, E., & Kunelius, R. (2012). *Media meets climate: The global challenge for journalism*. Nordicom, University of Gothenburg.
- Gjerstad, Ø. (2017). Competing Climate Change Narratives. I K. Fløttum (red.), *The Role of Language in the Climate Change Debate* (s. 31–48). Routledge.
- Gubrium, J.F., & Holstein, J.A. (2009). *Analyzing narrative reality*. Sage.
- Høegh-Krohn, S. (2021). *Etter enighet – en kritisk diskursanalyse av «klimakrisen» i fire norske medier i 2020* [Universitetet i Bergen].
- Holstein, J.A., & Gubrium, J.F. (2011). *Varieties of narrative analysis*. Sage.
- Hornmoen, H. (2016). «Environmentally friendly oil and gas production»: Analyzing governmental argumentation and press deliberation on oil policy. *Environmental Communication*, 12(2), 232–246. <https://doi.org/10.1080/17524032.2016.1149086>
- Jones, M.D., Fløttum, K., & Gjerstad, Ø. (2017). Stories about climate change: The influence of language on Norwegian public opinion. In *The Role of Language in the Climate Change Debate* (s. 49–68). Routledge.
- Jordheim, H., & Ytreberg, E. (2021). After supersynchronisation: How media synchronise the social. *Time & Society*, 30(3), 402–422. <https://doi.org/10.1177/0961463x211012507>
- Kunelius, R. (2020). On the Overlap of Systemic Events: Covid-19, Climate, and Journalism. *Social Media+ Society*, 6(3), 2056305120948197. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/2056305120948197>
- Kunelius, R., Eide, E., Tegelberg, M., & Yagodina, D. (2016). *Media and Global Climate Knowledge: Journalism and the IPCC*. Springer.
- Le Billon, P., Lujala, P., Singh, D., Culbert, V., & Kristoffersen, B. (2021). Fossil fuels, climate change, and the COVID-19 crisis: Pathways for a just and green post-pandemic recovery. *Climate Policy*, 21(10), 1347–1356. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/14693062.2021.1965524>
- Naper, A. (2014). Klimakrise eller oljefest? I E. Eide, D. Elgesem, S. Gloppen & L. Rakner (red.), *Klima, medier og politikk* (s. 217–235). Abstrakt forlag.
- Normann, H.E., & Lahn, B. (2020, 12. juni). Innlegg: Låst til oljen. *Dagens Næringsliv*. <https://www.dn.no/innlegg/koronadebatt/omstilling/energi/innlegg-last-til-oljen/2-1-824639>
- Painter, J., Osaka, S., Ettinger, J., & Walton, P. (2020). Blaming climate change? How Indian mainstream media covered two extreme weather events in 2015. *Global environmental change*, 63, 102119. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2020.102119>
- Pezzullo, P.C., & Cox, J.R. (2018). *Environmental Communication and the Public Sphere* (5 utg.). Sage.

- Ramnefjell, G. (2020, 7. juni). Oljebransjen og norsk økonomi: Fra melkeku til hellig ku. *Dagbladet*. <https://www.dagbladet.no/kultur/fra-melkeku-til-hellig-ku/72539035>
- Ricoeur, P. (1980). Narrative time. *Critical inquiry*, 7(1), 169–190. <https://doi.org/10.1086/448093>
- Riessman, C.K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage.
- Ryggvik, H. (2021). *På kanten – Norsk oljevirkosomhet i Barentshavet og hvorfor det må settes en strek*. Cappelen Damm.
- Schäfer, M.S., & Painter, J. (2021). Climate journalism in a changing media ecosystem: Assessing the production of climate change-related news around the world. *WIREs Climate change*, 12(1). <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/wcc.675>
- Schäfer, T. (2020). *Ten ideas for a shift in climate journalism*. Hentet 15.12.21 fra <https://gruener-journalismus.de/blog/ten-ideas-for-a-shift-in-climate-journalism/>
- Stavrum, G. (2019, 9. september). Derfor stemmer jeg grønt, og gir Raymond Johansen en avløsning. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/okonomi/derfor-stemmer-jeg-gront-og-gir-raymond-johansen-en-avlosning/s/12-95-3423842262>
- Stavrum, G. (2020, 12. mai). Gambler 100 milliarder skattekroner – opposisjonen vil høyne veddemålet. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/okonomi/gambler-100-milliarder-skattekroner-opposisjonen-vil-hoyne-veddemalet/s/12-95-3423967136>
- Støre, J.G. (2021). *Kronikk: Klima som ramme for all politikk*. Hentet 19.01.21 from <https://www.dn.no/med-egne-ord/stortingsvalget-2021/klima-og-miljo/ekstremvar/kronikk-klima-som-ramme-for-all-politikk/2-1-1061752>
- Sæther, A.K. (2019). *De beste intensjoner: Oljelandet i klimakampen*. Cappelen Damm.
- Thomassen, B. (2016). *Liminality and the modern: Living through the in-between*. Routledge.
- VG. (2020). Oljelobbyen kan ikke få alt den peker på [leder]. <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/Ady5gM/oljelobbyen-kan-ikke-faa-alt-den-peker-paa>
- Ytterstad, A., & Bødker, H. (2022). Climate change journalism in Norway – working with frequency around the “green shift”. *Journalism Studies*, 23(11), 1291–1307. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2022.2084143>
- Ytterstad, A., Houeland, C., & Jordhus-Lier, D. (2021). Heroes of the Day After Tomorrow: “The Oil Worker” in Norwegian Climate Coverage 2017–2021. *Journalism Practice*, 16(2–3), 317–333. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.2002712>